అమ్మ చుక్కమ్మ

వి. వాణీప్రసాద్

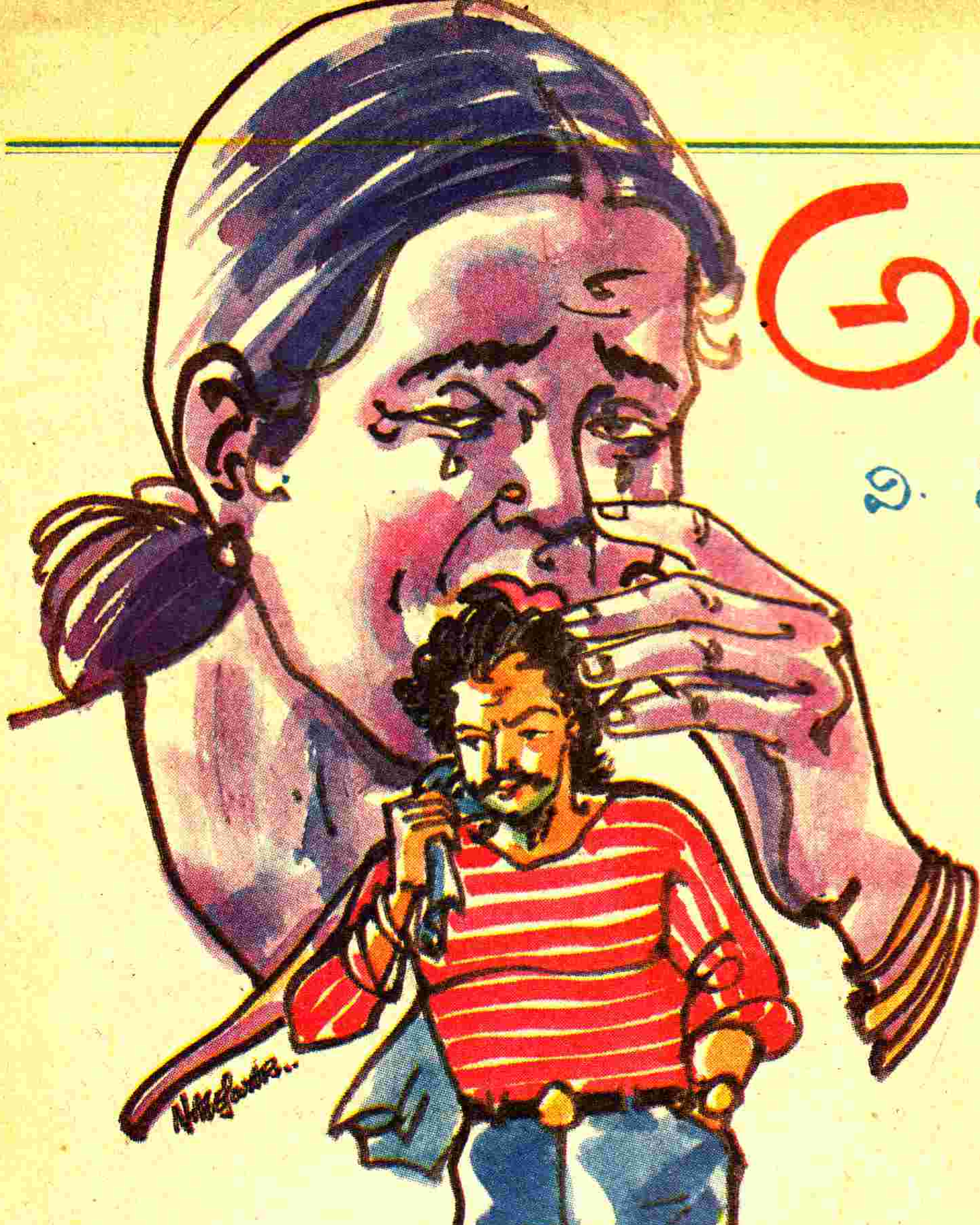

కన్నయ్యా!

నిన్ను చూసి చాలా రోజులయింది. నువ్వు వస్తావని, కనీసం ఉత్తరమైనా రాస్తావని ఎన్నో రోజులనుంచి ఎదురుచూస్తున్నాను. నువ్వు బాగా చదువుకుంటు న్నావా? డబ్బుకు ఇబ్బంది పడకు. అవసరమైతే వెంటనే రాయి.

ఇట్లు
నీ కోసం ఎదురు చూసే
అమ్మ- చుక్కమ్మ

"ఇంతేనా, చుక్కమ్మా!"- చదివి వినిపించాడు, పోస్టుమాన్ రంగారావు. "అంతే, బాబు. అంతే; నీ కడుపు చల్లగ. నీ ఆసరే లేకుంటే నాకు దరీ దిక్కు తోచేది కాదనుకో"- కృతజ్ఞతతో అంది చుక్కమ్మ. లోపలి

కెళ్ళి డబ్బుతెచ్చి, కొడుకుకు మనియార్డర్ చెయమని అందించింది. "దాన్దేముందిలే చుక్కమ్మా! ఇదేమంత పెద్దసాయమని?" అంటూ చుక్కమ్మ అందించిన డబ్బు తీసుకొని వెళ్ళిపోయాడు రంగారావు.

చుక్కమ్మకు కడుపున పుట్టిన కొడుకు కాదు కన్నయ్య. భగవంతుడు ఇచ్చిన వరంగా భావించుకుంటుంది చుక్కమ్మ కన్నయ్యను. పెండ్లి అయి పది సంవత్సరాల యినా సంతానం కలగలేదు. చుక్కమ్మ చంద్రయ్యలకు. చుక్కమ్మ తోటి ఎన్నో నాటు మందులు వాడించాడు చంద్రయ్య. కలగని పిల్లల కోసం ముఖం వాచి బోనాలు ఎత్తింది.

జాగరణలు చేసింది. మొక్కులు మొక్కింది. తాయత్తులు కట్టించుకుంది చుక్కమ్మ. ఇటువంటి ప్రయత్నాలతో విసిగి కొంతమంది సలహాననుసరించి చుక్కమ్మను పట్నంలో పేరుపడిన లేడీ డాక్టరుకు చూపించాడు చంద్రయ్య.

చుక్కమ్మ గర్భం ధరించే అవకాశమే లేదని తేల్చి చెప్పివేసింది లేడీ డాక్టరు.

హతాశులయి పుట్టెడు దిగులును గుండెల్లో పేర్చుకుని, వాడిపోయిన ముఖాలతో ఇంటికి చేరుకున్నారా దంపతులు.

భార్య మీద మమతతో మరో మనువు చేసుకోవటానికి మనన్కరించలేదు చంద్రయ్యకు.

కాని.....తన ఇంట పిల్లవాని ఏడుపు వినాలని, దోగాడే పసివాడు కావాలని, తన రక్తమైన ఆ బిడ్డను తన భుజాల మీద కెక్కించుకుని సంబరపడాలని... తన ఇల్లు నిలబెట్టుకోవాలనే ఆశ, తపన అతనిలో చావలేదు.

అందుకే... కేవలం అందుకే తనంటే ఇష్టపడిన మరో స్త్రీతో బిడ్డను కని తనకిచ్చే ఒప్పందంపై సంబంధం పెట్టుకున్నాడు. ఆమె కన్న బిడ్డను... పట్నానికి జట్కా బండి బాడుగకు వెళ్తుంటే దారిలో దొరికాడని, ఏ అమ్మ కన్న బిడ్డో పాపం... మనకెట్టాగూ పిల్లలు లేరుగా... ఈదేవుడిచ్చిన బిడ్డ... సాక్కుందాం. అని ఆ బిడ్డను చుక్కమ్మ ఒడిలో ఉంచాడు చంద్రయ్య.

భర్త తనను మభ్య పెట్టిన పద్ధతికి నవ్వుకుంది చుక్కమ్మ. తనపై ఆపేక్ష లేనివాడే అయితే: ఏనాడో మరో మనువాడేవాడు. బిడ్డల పట్ల గల కోరిక తననిలా పురికొల్పింది... అన్న వాస్తవాన్ని అర్థం చేసుకున్న చుక్కమ్మ ఆ బిడ్డను, తన భర్త బిడ్డను తన బిడ్డగానే గుండెల కదుముకుంది, గుండెల్లో పొదువుకుంది.

ఓ తల్లి అందివ్వగల మమతా మాధుర్యాలను దోసిళ్ళతో హృదయపూర్వకంగా అందించింది చుక్కమ్మ. ఆ తల్లి గుండెల మీదనే పెరిగాడు కన్నయ్య. కన్నయ్యను 'తమకన్ను'గా 'కన్నయ్య'గానే పెంచుకుంటున్నారా దంపతులు.

వారు ఆ సంతోషాన్ని సంపూర్ణంగా పంచుకోకుండానే, తమ కొడుకు కోసం ఫలహారాలు పొట్లాలు కట్టించుకుని, బాడుగలు తోలుకున్నాక, పట్నంనుంచి మునిమాపువేళ ఇంటిదారిని పట్టిన చంద్రయ్య జట్కా బండిని ఊరి మొగల్లో లారీ గుద్దుకుంది.

గుర్రం చచ్చిపోయింది. బండి విరిగిపోయింది. చంద్రయ్య రక్తంలో దొర్లాడు. ఆ ఘోరాన్ని చూసిన కొందరు చుక్కమ్మ దగ్గరికి పరుగెత్తితే, మరికొందరు

"మీరేదో నిఘంటువు రాస్తున్నారట కదా?" అడిగాడు మాణిక్యాలరావు.

"అవును. 'బూతు పదకోశము' అనే నిఘంటువు రాస్తున్నాను - తెలుగు సినిమా కవులకు ఉపయోగపడుతుంది...!" చెప్పాడు బూతూరి.

- రాయవరపు రవి, రామాయంపేట

చంద్రయ్యను హాస్పటల్‌కు తరలించే ప్రయత్నంలో పడ్డారు. తెలివైన కొందరు లారీ డ్రైవర్ జాడ కానరాకపోతే, లారీ నంబరును రాసుకున్నారు.

ఘొల్లుమంది చుక్కమ్మ. కన్నయ్య చెయ్యందుకుని చంద్రయ్య కోసం పరుగులు పెట్టింది. చుక్కమ్మ స్పర్శతో చంద్రయ్య కొన ప్రాణం మెరిసింది. మాట కూడదీసుకుని హృదయాన్ని చిక్కబట్టుకొని "చుక్కీ... నిన్ను మోసం చేశానే... కన్నయ్య నా కొడుకేనే... శమించవే... ఆడిని మంచిగ...." ఆ తర్వాత మాట్లాడలేకపోయాడు చంద్రయ్య.

"నా కెరికే మావా! నీవు రంది పడకు. నీ కొడుకు నా కొడుకు గాదా?" అంటూ చంద్రయ్య చేతుల్లో ముఖం దాచుకుంది. చుక్కమ్మ. 'నువ్వు దేవతవే'- అని చుక్కమ్మ మంచి మనసుకు మనసులోనే దండం పెట్టుకుంటూ కన్ను మూశాడు చంద్రయ్య.

ఆనాటి నుంచి ఈనాటి వరకు బ్రతుకు బాటలో...జీవన పయనంలో... కన్నయ్య పెంపకంలో ఎన్ని కష్టాలనో, ఎదుర్కొంది చుక్కమ్మ. కొద్దో, గొప్పో మిగిలిన డబ్బును కన్నయ్య పేరనే బ్యాంకులో వేయించింది.

కూలికే పోయిందో, నాలికేపోయిందో, భర్త కిచ్చిన మాటను నిలబెట్టుకోవటం కోసం, భర్త పట్ల ప్రేమను... కన్నయ్య పెంపకంలో సాధించవలసిన గమ్యంగా నిలుపుకుని కన్నయ్య ఆగడాన్ని సహించింది. పెరుగుతూ పెంచుకోవలసిన బుద్ధిని కాకుండా, చెడుసావాసాల కలవాటు పడుతున్న కన్నయ్యను మందలించబోయి భంగపాటు చెందింది చుక్కమ్మ.

"అదేమిటే నిద్రలో ఉలిక్కిపడి లేచావు?" ఆందోళనగా ప్రశ్నించింది గాయిత్రి.

"దూరదర్శన్ అనౌన్సర్లు కలలోకి వచ్చారే" భయం భయంగా చెప్పింది శ్రీలత.

- రాయవరపు రవి, రామాయంపేట

ఆ అవమానాన్ని దు:ఖాన్ని కడుపులో దాచుకుని కన్నయ్యను కూడా కడుపులో దాచుకుంది.

ఉన్న వూరిలో చదువు ఏదోలా వెలగబెడితే, పట్నం హాస్టలులో చేర్పించి, బుద్ధిగా వుండమని వేడుకుంది ఆ తల్లి.

కడుపు కట్టుకుని, పైసలు కూడబెట్టి, కన్నయ్యకు యిబ్బంది కలుగకుండ, నెలనెలా పోస్టుమాన్ రంగారావు సాయంతో డబ్బు పంపుతుంది.

కాని పెంచిన మమతతో... పెంచుకున్న ఆశతో... వాడిని చూడాలని... వాడి అభివృద్ధిని కళ్ళతో చూసుకోవాలని తపిస్తుంది చుక్కమ్మ మనస్సు.

ఒకసారి పట్నంలో బ్రాకెట్ ఆడుతున్న కన్నయ్యను చూసి "కన్నయ్యా! ఇదేం పని?... అక్కడ మీ అమ్మ కష్టాలుపడి... నువ్వేదో చదువుకుని బాగుపడతావని డబ్బు పంపిస్తుంటే... నువ్విక్కడ చిల్లర వేషాలు వేస్తావా?" అని మందలిస్తే... "అది నాకు తల్లా? దాని పైసలు అణా పైసలుతో సహా యిచ్చేస్తాను." అన్న కన్నయ్య పెడసరపు సమాధానానికి బిత్తరపోయాడు రంగారావు. ఆ మూర్ఖుడికిక చెప్పేదేమీ లేదని వెనుదిరిగాడు.

ఆనాటి నుంచి చుక్కమ్మ మనశ్శాంతి కోసరం మాత్రమే కన్నయ్యకు ఉత్తరం వ్రాస్తాడు రంగారావు. వాస్తవం చెపితే ఆ తల్లి గుండె ముక్కలవుతుందని అతనికి తెలుసు. "ఎందుకు రుక్కమ్మా! యింత కష్టపడి పైసలు పంపకపోతేనేమి?" అంటే... "అట్ట గనకుబాబూ! ఆడే నా జీయితం...చంద్రత్త పోయాక ఆడికోసమే నా బతుకు. వాడు ఆడ డబ్బు కిబ్బంది పడుతూ ఏం సదువుతాడు??" అన్న చుక్కమ్మ సమాధానానికి కళ్ళు చెమర్చేవి రంగారావుకు.

ఆ తల్లి ఇచ్చిన పైసలు కన్నయ్యకు పంపి వృధా చెయ్యదలుచుకోలేదు; రంగారావు.

చుక్కమ్మ పేరుతో వాటిని పోస్టాఫీసులో జమ చేశాడు. ఇవేమీ తెలియదు చుక్కమ్మకు. ఆమెకు తెలిసినవి, కావలసినవి రెండే... తన కకకన్నయ్య డబ్బుకిబ్బంది పడకూడదు. చదువుకుని పైకి రావాలి.. అంతే..

ఇంకా కొంతమంది వూరివాళ్ళు పట్నం పోతూ, వస్తూ కన్నయ్య వ్యవహారం కనిపెట్టినా, వాస్తవాన్ని చుక్కమ్మకు తెలియపరిచి, ఆమె మనసును గాయపర్చడం యిష్టం లేక మౌనంగా వుండిపోయారు.

ఎలాగైనా సరే; కన్నయ్యను చూడాలనే తాపత్రయంతో కన్నయ్య కిష్టమైన జంతికలు పొట్లం కట్టుకుని పట్నం వెళ్ళింది చుక్కమ్మ.

కన్నయ్యను చేర్చిన కాలేజీలోను, హాస్టలులోను వాకబు చేస్తే; ఆ కన్నయ్య, తన కన్నయ్య ఏనాడో చదువు మానేసాడని తెలుసుకుని హతాశురాలయింది. ఎక్కడుంటాడో కూడా ఎవరూ తెలియదన్నారు.

నిస్సత్తువను, నిరాశను, దిగులును వెంటబెట్టుకుని గంపెడు చీకట్లో వూరికి చేరుకుంది చుక్కమ్మ.

ఆనాటి నుంచి కొడుకును గురించి మనసులో పేరుకున్న బెంగ, చూడలేకపోతున్నాననే దిగులు, అసలు ఏ దారిలో వాడి బ్రతుకు నడుస్తున్నదో అనే ఆవేదన, ఆరాటం ఆమెను కృంగ దీశాయి. ముదురుతున్న వయసు ఆమెను అనారోగ్యంపాలు చేసాయి.

రంగారావును బ్రతిమాలి తన కొడుకును ఒక్కసారంటే... ఒక్కసారి తీసుకొచ్చి చూపించమని పట్నం పంపింది. మనసులో ఇష్టం లేకున్నా ఆ తల్లిగుండె వేదనను అర్థం చేసుకున్న రంగారావు కన్నయ్యకోసం వెళ్ళాడు.

"నీ కొడుకు రేపు వస్తానన్నాడు." అన్న సంబర వార్త విని ఏనుగు నెక్కించినంతగ సంతోష పడిపోయిందా పిచ్చి తల్లి, రాబోయే కొడుకుకోసం ఏదో చేయాలనే తపన. ఎలా దగ్గరికి తీసుకోవాలో.. ఎలా అక్కున చేర్చుకోవాలో తెలియనంతటి ఉద్వేగం.

వేదనతో మూగవోయిన గొంతును సవరించుకుంటు కొడుకుతో ఏవేవి మాట్లాడాలో పేర్చుకోవటంలో ఉత్కంఠ.

ఆ తల్లి గుండె సవ్వడి పల్లెనంతటిని ప్రతిధ్వనింపచేసింది. తెలిసిన వాళ్ళు చాటుగా బాధపడ్డారు. తెలియని వాళ్ళు 'పెంచిన మమకారం - పాపం' అనుకున్నారు. అనుకున్న ఘడియ రానేవచ్చింది. కన్నయ్య బస్ దిగి ఇంటిదారి పట్టాడు.

బాట వెంబడి చూసిన వాళ్ళు, కన్నయ్యే అతడని తెలియని వాళ్ళు ఎవరో 'రౌడీ వెధవలా' వున్నాడని పక్కకు తొలిగారు. గుర్తించిన వారు 'ఛీ; వెధవన్నర వెధవ. ఆ తల్లి ఉసురు పోసుకుని బ్రతుకు తున్నాడని' ఛీత్కరించుకున్నారు.

కన్నయ్యను ఎవరూ పలుకరించలేదు.

అతనూ ఎవరినీ కన్నెత్తయినా చూడలేదు.

మాస్టారు యుద్ధాల గురించి చెబుతూ రాజుని ఒక ప్రశ్న వేశాడు.

మాస్టారు: ఇరాక్, అమెరికా దేశాలు ఎందుకు యుద్ధం చేశాయి?

రాజు: మూలపడిన ఆయుధాలు పేలతాయా లేదా చూసుకునేందుకు.

- సిహెచ్. సుమన్‌రెడ్డి, కుమారపల్లి.

ఏదో భేషజం ప్రదర్శించుకుంటూ, నడుస్తూ చుక్కమ్మ ఇంటిముందుకు చేరాడు.

ఎవరో పట్నం బాబు తన ఇంటి ముంగిట నిలబడటం గమనించిన చుక్కమ్మ "నాయనా! మా కన్నయ్య పట్నం బస్ దిగలేదా?" అని అడుగు దామనుకొని నోరుతెరిచింది. ఆ ముఖాన్ని పరీక్షగా చూసి, ఆ వ్యక్తి పట్నం బాబుకాదు; తన కన్నయ్యే ననిగుర్తించి "కన్నయ్యా! నువ్వా నాయనా, అచాటున గుర్తించలేకపోయాను. తండ్రీ! రా, రా" అనాలనుకుంది. ఆ తల్లి మనసులో మాట ఇంకా బయటికి రానేలేదు.

కన్నయ్యే చకచకావచ్చి, చుక్కమ్మ కూర్చున్న కుక్కిమంచంలోకి తను తెచ్చిన నోట్ల కట్టను విసిరేసి - "చుక్కమ్మా! ఇదుగో నువ్వు పంపించిన డబ్బు... వడ్డీతో సహా తెచ్చాను. ఇంకెప్పుడూ నాకోసం కబురు పంపకు. నేను నీ కొడుకును కానంటగా?? మా నాయన ఉంచుకున్న దానికొడుకు నంటగా? నువ్వు నాకు అమ్మవెలా అవుతావు??" - అని విసురుగా అనేసి వెను తిరిగాడు.

చుక్కమ్మ తెరిచిన నోరు తెరిచినట్లే వుండిపోయింది. మొదట కన్నయ్య ఏమంటున్నదీ చుక్కమ్మకు అర్థంకాలేదు.

అర్థమయ్యాక - - - అర్థమయ్యాక తన హృదయాన్నెవరో రాళ్ళతో గాయపరచినట్లు, ఆ గాయం నుంచి స్రవిస్తున్న రక్తం ధారలైపారి — తను అందులో కొట్టుకుపోతున్నటు — మునిగి పోతున్నట్లు - ఊపిరి అందనట్లు అనిపించసాగిందా తల్లికి.

ఆ స్థితిలో ఆ తల్లి మనసును కోసిన ప్రశ్న?-

'నేను అమ్మను కానా ? ? ?' - అని.

మూసుకుపోతున్న కళ్ళను బలవంతాన తెరిచిచూస్తే అల్లంత దూరంలో కనుమరుగై పోతున్న కన్నయ్య లీలగా కనిపించాడు.

క్రమంగా చుక్కమ్మ కళ్ళముందరి ఆ దృశ్యానికి కూడ అంధకారం అలుముకుంది.

చీకటి - చుట్టు చీకటి - అంతటా

చీకటి చీకటి మింగివేస్తున్న 'మానవత'

మింగి వేయబడిన 'ప్రేమ'.

బొమ్మల అద్భుత ప్రపంచం

బొమ్మలంటే అన్ని దేశాల్లోను, సంస్కృతుల్లోను పిన్నలకు, పెద్దలకు కూడా మక్కువే. పిల్లలు బొమ్మలతో ఆడుకుంటారు. పెద్దలు వాటిని అలంకరణ కోసం షోకేసుల్లో పెట్టుకుంటారు. బొమ్మలు చేయడం ఒక కళే కాదు. ఒక కుటీర పరిశ్రమ. ఆధునిక యుగంలో అదొక పెద్ద పరిశ్రమగా కూడా తయారయింది. కొత్త కొత్త రకాలు బొమ్మలు చేయడంలో విక్రయదారులు చూపే నైపుణ్యం, వినూత్న పోకడలు చూస్తుంటే ఆశ్చర్యం కలగకమానదు. మన నిత్య జీవితంలో ఎదురయ్యే ప్రతి వస్తువుకు బొమ్మల ప్రతిరూపాలు దొరుకుతున్నాయి. రకరకాల వాహనాలు, తుపాకులు, కంప్యూటర్‌లు, టెలిఫోన్‌లు, వంట సామాగ్రి- ఒకటేమిటి మీరు ఏది కోరుకుంటే అది బొమ్మల రూపంలో దొరుకుతుంది. యుగయుగాలుగా బొమ్మలు చేయడానికి ఉపయోగించని ముడి పదార్థం సృష్టిలో లేదంటే అతిశయోక్తి కాదు. మట్టి, కర్ర, చెత్త, చెదారం, రబ్బరు, ఇనుము సమస్త పదార్థాలు బొమ్మల తయారీకి వినియోగిస్తారు. ఈనాడు ప్లాస్టిక్‌లది అగ్రస్థానం అని చెప్పవచ్చు. మన దేశంలో ఆడపిల్లలు బొమ్మల కొలువులు పెట్టడం అనాదిగా వస్తున్న ఆచారం.

ప్రపంచంలో కెల్లా అతి పెద్ద, అతి పురాతన బొమ్మల దుకాణం లండన్ మహా నగరంలో ఉంది. దీని పేరు హామీలేస్. లండన్‌లోని బక్కింగ్‌హాం పాలెస్, పార్లమెంట్ హౌస్‌లకు ఎంత ఆకర్షణ ఉందో హామ్‌లేస్ బొమ్మల షాపుకి కూడా అంతే ఉందని అంటారు. ఈ దుకాణాన్ని సాలీనా సుమారు 5 మిలియన్ మంది కొనుగోలుదార్లు సందర్శిస్తారు. వీరిలో చాలామంది విదేశీయులు. అసలు ఆ షాపులో బొమ్మలు కొనడం అద్వితీయమైన అనుభవం అంటారు. ఇక్కడ సుమారు 50,000 వేరు వేరు రకాల బొమ్మలు అమ్మకానికి దొరుకుతాయి. వీటిలో మామూలు ప్లాస్టిక్ డైనాసార్‌ల నుంచి అధిక సాంకేతిక విజ్ఞానంతో కూడిన సిమ్యులేటర్‌ల వరకు ఉంటాయి. అన్నిటి కన్న పెద్దది, అతి ఖరీదైనది రైనాసిరాస్ బొమ్మ. దీని ఖరీదు రెండు వేల డాలర్లు. అతి చిన్నది 10 మి.మీ. టీ కప్పు. ఇది బొమ్మరిల్లులో పెట్టుకుందు • కోసం బాగుంటుంది. ఇటువంటివి నాలుగు కలిసి 3 డాలర్లు. కామిక్ శాఖలో అతిఖరీదైనది అసలైన డిటెక్టివ్ కామర్స్ 1939 యొక్క నకలు. దీని ఖరీదు 106 డాలర్లు. ఈ కంపెనీవారు తమ శాఖలను యూరోప్, ఆసియా, ఆస్ట్రేలియా ఖండాల్లో తెరవాలని సన్నాహాలు చేస్తున్నారు.

మొదట్లో ఈ సంస్థ సంస్థాపకుడు విలియం హామ్‌లే తన మొదటి దుకాణం లండన్‌లో 1760లో తెరిచాడు. ఆ రోజుల్లో లండన్ వీధుల్లో గుర్రపు బళ్లు తప్ప మరే ఇతర వాహనాలు ఉండేవి కావు. తరవాత మరో అర్థ శతాబ్దం వరకు వీధుల్లో గాస్ దీపాలు రాలేదు. అయినా హామ్‌లే ప్రపంచంలో కెల్లా ఉత్తమమైన బొమ్మల దుకాణం రూపొందించాలని కలలుకన్నాడు. ఆ రోజుల్లో బట్టలతో చేసిన బొమ్మలు, టిన్‌తో చేసిన సైనికులు, కర్ర గుర్రాలు అతని షాపులో అమ్మేశాడు. 1849లో హామ్‌లే మనుమలు రిజెంట్ స్ట్రీట్‌లో ఒక కొత్త శాఖ ప్రారంభించారు.

హామ్‌లేకున్న పేరు ప్రతిష్ఠల దృష్ట్యావారు ఎప్పటికప్పుడు కొత్త కొత్త రకాల బొమ్మలను ప్రవేశపెడుతూ ఉండేవారు. ఈ పద్ధతి ఈనాటికీ కొనసాగుతోంది. జీన్ జాకిస్ అండ్ సన్స్ అనే సంస్థ తమ సరికొత్త ఆట "గొస్సిమ"ను పూర్తిగా హామ్‌లేస్ ద్వారా విడుదల చేశారు. జనం వెంటనే దానిమీద మోజుపడి 'దానికి పింగ్‌పాంగ్ అని పేరు పెట్టారు. అదే 1921లో అధికారికంగా టేబుల్ టెన్నిస్ అయింది. అదే సంవత్సరంలో హామ్‌లేస్ ఆరంతస్తుల భవనంలో వెలిసింది. సుశిక్షితులైన సిబ్బంది బొమ్మలను గురించి సలహాలిస్తారు. నమూనా విమానాలను రిమోట్ కంట్రోల్ ద్వారా నడిపిస్తారు. బార్బీడాల్స్ కూడా రిమోట్ కంట్రోల్ ద్వారా ప్రదర్శిస్తారు. తరువాత మోనావలి, స్కాబుల్, పిక్షనరి వంటి బోర్ గేమ్స్ ఉంటాయి. కంప్యూటర్ గేమ్ సంగతి సరేసరి. వారు తమ బొమ్మలను పోస్ట్ ద్వారా ప్రపంచంలో ఎక్కడికైనా పంపుతారు. వీటిలో హిప్పోలు, రైనోలు కూడా ఉంటాయి.

పిల్లల కోసమే కాకుండా పెద్దల కోసం కూడా బొమ్మలు కొంటారు. ప్రస్తుతం టెడ్డీ బేర్‌లకి గిరాకీ ఎక్కువగా ఉంది. కుటుంబ సమేతంగా సందర్శించేవారికి ఇక్కడ వినోదానికి లోటుండదు. బొమ్మల సాంకేతిక విజ్ఞానంలో అధునాతన నిర్మాణాలతో ఆడుకోవచ్చు. విశ్వవిఖ్యాత మహామహులు, వివిధ రంగాలలో ప్రసిద్ధులు హామ్‌లేస్ సందర్శించిన వారిలో ఉన్నారు.

లండన్ వెళ్లినవారు తప్పక సందర్శించ వలసిన స్థలాలలో హామ్‌లేస్ బొమ్మలషాపు ఒకటి అంటే అతియోక్తి కాదు.